

O SKUPINĚ ZLÍNŮ BEMOBOX

Text: Karel Vobořil • **Foto:** Luboš Kubele, pokud není uvedeno jinak

Skupina s názvem Bemobox pochází z benešovského letiště a je složena ze čtyř letounů Zlin, 2x Z-142 a 2x Z-43. Její původ a vznik se datuje do počátku devadesátých let, kdy tuto skupinu založil a sestavil benešovský pilot a instruktor Josef Dráb, zakladatel Bemoairu.

Pro uvedení na pravou míru, Bemoair je název první soukromé letecké školy, která získala oprávnění pro výcvik na motorových letounech a nejen kluzácích. Protože právě kvůli odbornosti pro letouny Bemoair musel tenkrát splňovat širší a náročnější požadavky, trval i delší dobu proces jeho získání. Z tohoto historického pohledu má Letecká škola Bemoair své stálé pořadové číslo vzniku 002. Josef Dráb následně založil tuto skupinu pod dojmem opakovaných vystoupení mladoboleslavské čtyřky Zlínů Z-142 v druhé polovině 80. let. Na dvou leteckých dnech v Benešově totiž vystoupili a uchvátili precizní skupinovou slétaností piloti z Aeroklubu Mladá Boleslav Jiří Just, Luboš Tušer, Ladislav Škréta a Bohumil Hlaváč, který tuto skupinu vedl. Jednalo se po dlouhé době fádnosti typicky svazarmovských čísel na leteckých dnech o opravdu strhující podívanou, která nemohla žádného pilota nechat chladným a stala se svým způsobem velkou výzvou.

Zpočátku se v Benešově jednalo o tříčlennou skupinu, poskládanou z letadel, kterými tehdejší letecká škola Bemoair disponovala. Tedy šlo o roj, složený z vlastních letounů Z-126 OK-IFH, který „vodil“ dva letouny Z-43 OK-WOA a OK-WOH na číslech. V nich se střídali celkem nahodile různí piloti a až později došlo ke stabilizaci v obsazení skupiny. Takto skupina létala ve tvaru roje asi jen dvě sezony. Postupně se však skupinu podařilo doplnit o další dva vlastní Zlíny Z-142, OK-LNB a OK-ONR,

zaci v obsazení skupiny. Takto skupina létala ve tvaru roje asi jen dvě sezony. Postupně se však skupinu podařilo doplnit o další dva vlastní Zlíny Z-142, OK-LNB a OK-ONR,

kdy s dalšími dvěma stroji Z-43 tvořila již regulérní box. Kompaktnost skupiny pokračovalo jednotné červeno-bílé zbarvení všech letounů. Pro zjednodušení, ale přitom výstižné označení na programových listech leteckých dnů jsme mezi sebou skupině začali říkat Bemobox, což se postupně ujalo a zůstalo do dnešních dnů. Takto následně vzniklá skupina Bemobox létala asi deset let do roku 2002 povětšinou na domácích leteckých dnech v Benešově. V této době tvořili skupinu piloti Jan Stehlík (Z-142 vedoucí), Karel Vobořil

- Fotografie Bemoboxu při vystoupení ještě v původním složení: Skupina je vedena Janem Stehlíkem (Z-142 OK-ONR, který později tragicky havaroval 18.10. 2003 nedaleko benešovského letiště), dále na číslech 2 x Z-43 OK-WOA a OK-WOH (piloti Karel Vobořil a Tomáš Bureš) a skupinu uzavírá Z-142 OK-LNB ještě v původním zbarvení, jaké používal Aeroklub Svazarmu, pilotovaná Josefem Drábem / Foto: sbírka Karla Vobořila

postupně předával. Na předletových a poletových brífincích nám vysvětloval všechny zásady takového letu ve skupině a všechny naše chyby z předchozího letu. Dále všechny finty, jak se co dělá, jak a kam se správně koukat, a jak při tom všem ještě správně sledovat a obsluhovat svoje vlastní letadlo a přitom udržovat svoji pozici a neohrozit svého kolegu vedle tím, že např. přepínám palivovou nádrž. Popsat však celou problematiku skupinového letu ovšem jaksi

narůstala s blížícím se datem leteckého dne, kdy nervozita a tréma začínaly postupně dosahovat zvýšených hodnot. Když ale zmiňuji možnost tréninku, tak to spíš tenkrát byla povinnost.

Prezentovali jsme naše postupně vypilované umění na leteckých dnech většinou na domácím letišti v Benešově, ale v roce 2000 a 2002 i na nově vzniklém pražském výstavišti v Letňanech při příležitosti výstavy a veletrhu Letadla a létání. Poté však nastal klid skupiny,

• Obnovený Bemobox při jednom z vystoupení v roce 2023

(Z-43 L2), Tomáš Bureš (Z-43 P3) a skupinu uzavíral samotný „trenér“ Josef Dráb (Z-142, 4), který na nás na všechny ze své zadní pozice velmi dobře viděl, měl nás jako na dlani před sebou a upozorňoval okamžitě na zaznamenané nedostatky čísel při letu.

Nutno poznamenat, že pro nás, tenkrát mladé ambiciózní piloty, bylo létání v takové skupině úplně novou a nepoznanou dimenzí, kdy jsme zjišťovali, že naše dosavadní „mistrovské“ létání si můžeme akorát tak vetknout za klobouk. Učili jsme se postupně znovu létání, tomu skupinovému, přičemž každý se to musel naučit a „usadit na tom svém místě“. Já s Tomášem Burešem jsme se učili a usazovali na „číselech“ a Honza Stehlík se učil „vodit“ tu celou čtyřku tak, aby udržela krok, tvar a nerozpadla se hned při prvním zatočení. Na něm ležela velká tíha odpovědnosti.

A tady musím zmínit nezastupitelnou úlohu zakladatele skupiny a našeho trenéra, instruktora Josefa Drába, který jediný z nás již měl zkušenosti se skupinovým létáním a trpělivě nám je

přesahuje rámec i možnosti tohoto článku, takže uvádím jen pro představu, čím jsme si v začátcích museli všichni projít. Z dnešního pohledu zpětně musím konstatovat, že bylo skvělé hlavně to, že právě díky nadšení pro věc a velkorysosti Josefa Drába a jeho firmy jsme měli možnost tréninkových letů, jejichž četnost

kdy hnací motor a duchovní otec skupiny Josef Dráb se dále nemohl starat o chod a uplatnění skupiny jako dříve. Avšak po šesti letech nečinnosti přišel jakýsi záblesk naděje v pokračování, když v roce 2008 benešovský pilot a akrobat na SU-29 Jan Zíval přišel s požadavkem na naše vystoupení v Roudni-

• Srážení balonků je sice divácky velmi atraktivní, ale pro piloty nijak jednoduchá disciplína

ci nad Labem, na velkém leteckém dnu u příležitosti mezinárodního akrobatického závodu World Aerobatics Cup 2008, který sám pořádal.

A to byl na dlouhé roky poslední let skupiny Bemobox. Totiž ta velkolepě pojatá monstrakce v Roudnici bohužel skončila fiaskem a ekonomickým propadákem. Letecké dny v Benešově, kdysi tak oblíbené, také postupně prakticky zanikly na neochotě je vůbec pořádat.

Naše vystoupení tenkrát v sobě nezahrnovalo současné srážení balónků v závěru, ale bylo vždy ukončené elegantním velkým vějířovitým rozchodem skupiny.

Nutno tady poznamenat, že jsme si nikdy nezpůsobili sebemenší srážku, karambol či jiný incident hodný zvláštního zřetele a zaznamenání, přestože meteorologické podmínky při nácvicích či vystoupeních často nebyly ideální a přívětivé.

Od roku 2000 začal alternovat na číslích další pilot Vítězslav Nováček, který zaskakoval za piloty, kteří zrovna nemohli letět. Ten nyní stabilně zaujímá pozici 4. letounu ve skupině, kterou zdědil po „trenérovi“ Pepovi Drábovi. Když nepočítám ojedinělé vystoupení Bemoboxu v roce 2008 v Roudnici nad Labem, tak v roce 2002 činnost skupiny na dlouhých 20 let ustala pro postupný odchod většiny členů a k tomu také pro všeobecný nezájem.

• V nové sestavě: Jirka Kubele (vedoucí), Karel Vobořil (levé křídlo), Jiří Huml (pravé křídlo), Vítězslav Nováček (slot)

Až vloni, v roce 2023 po dlouhé době nečinnosti a kdy už to vlastně ani nikdo nečekal, se díky leteckému nadšení a aktivitě Jiřího Kubele, pilota z AK Hosín, podařilo benešovskou skupinu Bemobox znovu „exhumovat“, poskládat a oživit v novém, obměněném složení:

- 1 Jiří Kubele – benjamínek a vedoucí skupiny na Z-43 EOH, (po zácvičku od Jana Stehlíka)
- 2 L Karel Vobořil na Z-43 WOA,
- 3 P Jiří Huml na Z-142 DDT,
- 4 Vítězslav Nováček na Z-142 LNB.

Jiřího Kubele jsem poznal při účasti na jednom z Hosínských pohárů, kdy mne oslovil s neskromným požadavkem naučit ho létat akrobacii na Z-142. Tu jsme spolu následně další rok absolvovali v Benešově a tím se vysvětluje ta spojitost mezi ním a Bemoairem. Během několika dalších roků si Jirka udělal u Bemoairu přeškolení na Mauli M-5 a následný výcvik TOW pro aerovleky „S“ a dále i pro transparenty „B“.

Když za mnou potom později bezelstně přišel s tím, jestli by bylo možné obnovit tu skupinu tím, že by v ní chtěl

účinkovat (bez jakékoliv předchozí skupinové praxe), tak jsem mu řekl, že asi spadl z Marsu a zřejmě neví, o čem právě mluví. Koukal na mě nechápavě a to mu na delší dobu zůstalo, než sám pochopil, co to znamená letět ve skupině.

Nicméně červíček nápadu a pochyb byl zaset. Později jsem ten jeho nápad konzultoval s dalším kolegou pilotem Jirkou Humlem, tzv. Panem Účetním, o kterém jsem věděl, že se skupinovému létání příležitostně velmi rád věnuje se svojí Z-142 OK-DDT a že ač samouk, tak to docela bravurně ovládá. Ten

by taky rád svoje umění uplatnil jinak než v příležitostné a nahodilé „dvojce“, takže jsme se snažili něco schůdného vymyslet. Ale co s úplně novým, skupinově nepolíbeným a přitom žádostivým ambiciózním neodbytným letcem? Společně jsme se pak s Panem Účetním Jirkou Humlem a Víťou Nováčkem shodli, že to s ním tedy zkusíme. Ovšem s tím, že jediné vhodné a přijatelné místo pro něho bude vepředu, kdy si ho „ohlídáme a usměrníme“ během letu po rádiu. I když jsme mu zásady skupinového letu mnohokrát vysvětlili, a v Benešově provedli celý regulérní praktický výcvik ve skupinové slétanosti, tak... No, byla to trnitá cesta. Nechci tvrdit, že jsme na jejím konci, to jistě ne. Ale nakonec však vedla k onomu oživení skupiny a postupnému vstupu na scénu. A Jirka Kubele se na mne jistě nebude zlobit za pravdivé vylíčení počátečních porodních bolestí jeho účinkování ve skupině, zejména když už dnes sám ví, že je po-

třeba se dále zdokonalovat a pracovat na sobě. To ostatně platí pro všechny členy skupiny.

A přes všechny počáteční potíže má hlavní zásluhu a patří mu dík za znovuoživení činnosti Bemoboxu.

Takže v tomto novém složení jsme vloni odlétali naše první obnovená vystoupení na leteckých dnech na Hosíně a ve Strakonících, kam jsme byli pozváni. Na základě těchto vystoupení jsme získali pozvání na letošní západočeský dvoudenní letecký Den ve vzduchu v Plasích a na prestižní Historical Airshow v Mladé Boleslavi. A právě naše poslední vystoupení v Mladé Boleslavi bylo přímo symbolické, neboť se konalo v místě vzniku našeho skupinového vzoru.

Tolik ve stručnosti o původu, historii a existenci skupiny Bemobox.

Za připomenutí složení mladoboleslavského boxu Z-142 děkuji jejímu poslednímu žijícímu pilotu Bohumilu Hlaváčovi.

A s čím vystupujeme?

Následuje stručný popis vlastního vystoupení, které se mnohem obtížně provádí, než se čte...

Na závěr krátké ukázky skupinové slétanosti, kdy se skupina předvede od vzletu do nastoupání a dvou zatáček o 360° ve tvaru „box“, poté přeřazení kráde do tvaru schody a ze tvaru „schody“ a zatáčkou o 180° se skupina postupným rozchodem přeřadí do „proudu“ a zahájí srážení barevných poutových nafukovacích balónků v jednotlivých průletech.

To nám zajišťuje pozemní sledování pod vedením Luboše Kubeleho, který se před vystoupením musí přesunout do předem odhadem stanovených pozic, aby s ohledem na vítr bylo místo vypouštění balónků optimální a efektivní.

Byť se tato disciplína může zdát snadnou a lehkou, opak je pravdou. Každý balónek má jinou velikost a pohybuje se hlavně proměnnou rychlostí. A to jak vertikálně, tak horizontálně a je velmi obtížné jej trefit v náletové rychlosti kolem 200 km/h diskem roztočených vrtulí.

Často se zdá, že zásah je jasný a nevyhnutelný, ale balónek v důsledku turbulentního prostředí od předchozích průletů letounů těsně před letadlem slova uskočí. Buď nahoru, nebo do strany, a někdy pak vzácněji projde bez úhony diskem roztočené vrtule. Takže není vůbec tak snadné a jednoduché, jak by se mohlo na první pohled zdát.

Nicméně snaha a úsilí letců má pobavit vděčné obecenstvo. Každý podařený zásah balónku je doprovázen dobře slyšitelným třeskem i v kabině a následným potleskem publika.

Po vyčerpání balónků či přidělení průletů letouny Bemoboxu přistanou jednotlivě, aby nezdržovali další číslo...

